

Kaj če

[Simona Jerala](#)

8. 10. 2013 - 13:00

[Teater v eter](#)

V prvem tednu festivala Mesto Žensk je **Maja Delak** premierno izvedla plesni solo *Kaj če*. Zapolnjeni tribuni Stare elektrarne je uprizarjajoče kmalu po začetku začelo zaposlovati ne le očesnih zrkel in sluhovodov, temveč, in morda predvsem tudi misli. Pričujoča predstava je mnogo več kot zgolj plesna, saj osrednje mesto namenja refleksiji. Razmislek o svojem ženskem telesu avtorica postavi v kontekst časa in prostora, v katerem biva. Čas, ki je že minil, prikličče nazaj v spomin ravno skozi telo, ki si je gibe vgradilo v svoj spomin.

Scenski prostor je abstrakten, spominja na notno črtovje, v katerem plesalkino telo ponazarja eno izmed možnih not, drsečo noto, ki pada s črtovja, ali še boljše, ki po notnem črtovju raje pleza, kot da bi si pustila biti narisana v njem. Nota kot prehodna točka melodije, plesalkino telo kot prehajajoče telo, ki ni več isto kot včeraj in ki bo jutri že spet drugo, pa vendarle tisto telo, ki ga ima plesalka v svoji, nedeljivi lasti. Neločljiv del nastopa Maje Delak pa je zvok, ki se pogostoma pojavi kot odmev in

ponovitev njenih izgovorjenih besed, misli in kričanja.

Kar avtorica izvaja v predstavi, je to, da se, s tem, ko preučuje svojo telo in samoto občutkov, umakne iz sveta, v katerem vse to doživlja. Vsak tak umik telesa svetu pa se v vsakem trenutku znova usmerja v svet, pa naj bodo v tem primeru to gledalci, ali pa trenutki, ki se nenehno že spreminjajo v preteklost.

Če povzamemo **Merleau-Pontyja**, je telo vidno nevidnega. Je tista vidnost, ki je z vsemi svojimi deli povezana s svetom. Telo je kraj, kamor se vpisuje resnica, saj iz vidnega vznikne videče, s tem pa duh oziroma mišljenje. Refleksije o minljivosti in zahtevnosti telesa, o njegovi efemernosti pa ni brez zveličanega telesa gloriije. Če slednjo predstavljajo medijske podobe idealiziranega, stiliziranega in reduciranega ženskega telesa, nam predstava ponudi obrat stran od te napihnjene neresničnosti.

Kot poudarja Merleau-Ponty, se lahko človek obrne proti sebi in stopi po poti refleksije le zato, ker je bil najprej zunaj sebe, v svetu, ob drugih. Refleksija ves čas črpa iz tega izkustva. Zaznava ni nikjer drugje kot v mojem telesu, ki je stvar iz sveta. Avtorica v predstavi pravi, da bi ugotovila isto, tudi če ne bi bila plesalka ... Doživeto drugega si predstavljamo kot nekakšno ponovitev svojega. Čeprav z drugimi vsi vidimo isto stvar, pa se obenem nikoli ne pridružujemo doživetemu drugega, drug drugemu se pridružujemo v svetu. To je svet, v katerem, kot ugotavlja plesalka, bi ji bilo lažje, če bi bila fant ... Svet, v katerem iritira mlajše kolegice, če se ne obnaša svojim letom primerno.

Telo nastopa tudi kot čustveni objekt, kot prostor bolečine, ki se izcedi v krik. Iz nekega konkretnega prostora izrekanja, ki mu pripada njeno telo, plesalka poudarja, da je njeno telo zahtevno telo, da zahteva veliko pozornosti, da zahteva ljubezen. Po drugi strani pa avtorica s kričanjem, s krikom, ki uporablja telo, kot nam ga je dala narava, prečrta vse povedane besede, se od njih odmakne, se odmakne od sebe, se odvrne od jezika, ki ji, kot se zdi, ne služi več. Kričanje v odmev kričanja priključuje v spomin pretekla kričanja in tudi nevidna kričanja in kričanja vseh žensk, ki niso tam.

Namreč, karkoli počnemo, telo je vedno že z nami. Samoironična drža plesalke poudarja omejen domet lastnega telesa in njegove moči: *»počutim se kot spužva, vedno kot nova. Saj veste, po nevihti vedno pride ...«* Stalna ponavljanja, podvajanja izrečenega in neizrečenega, ki se pojavljajo tudi kot zvočni odmev ali odtis besed, hkrati poudarjajo in obenem ironizirajo neusmiljeno ponavljajoče zahteve, ki jih svet nalaga telesu in umu.

Tudi za refleksijo je bistveno, da izhajajoč iz nas spet prehodi pot, ki je bila od neke točke do nas že načrtana. Tako se plesalka vrne v spomin telesa, v gibe, ki jih je vanj zapisala za svojo prvo koreografijo v osnovni šoli in s tem priključuje in prepričljivo uprizori občutja takratnega doživljanja sveta, dobessedno skozi telo. Če v njej za nekaj trenutkov zasije najstnica, pa zasije tudi v nas, ki se v njej prepoznamo. In če nam pred oči postavlja podobo strahu in grenkejših odtenkov sedanosti, kjer čas prečka žensko telo znova in znova, je to zopet izkustvo minevajočega, spreminjajočega, ki si ga delimo vsi, in v čemer se prepoznamo, kot da je plesalka pred nas postavila odsev ne le nas samih, marveč sveta v malem.

Majo Delak sicer poznamo kot koreografkinjo in plesalko, plesno pedagoginjo, nekdanjo članico mednarodne plesne skupine En-Knap ter kot Wando v performativnem duetu **Wanda in Nova deViator**.